

J. Pakuła, Prosto z wokandy - wyrok NSA z 27 VIII 2024 r. [w:] Pomoc materialna dla studentów - blog, wpis 09 września 2024 r.
online: <http://pomocmaterialna.pl/blog/20240909>,
dostęp: 19 września 2024 r.

Prosto z wokandy – wyrok NSA z 27 VIII 2024 r.

Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 27 sierpnia 2024 r., sygn. akt III OSK 247/23, pochylił się nad arcyważnym zagadnieniem, tj. ciężarem dowodu w postępowaniu w przedmiocie przyznania stypendium socjalnego. Jest też dochód uzyskany i utracony oraz reguła tzw. trzech pytań.

Jacek Pakuła 09 września 2024

W CBOSA opublikowano uzasadnienie do wyroku [Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 27 sierpnia 2024 r.](#), sygn. III OSK 247/23, w przedmiocie odmowy przyznania stypendium socjalnego. Wyczekiwałem na ten wyrok, bowiem dotyczył on arcyważnych zagadnień, o czym poniżej. Wypada również odnotować, że sprawa dotyczyła przyznania stypendium na rok akad. 2019/2020. Organ odmówił przyznania stypendium, a WSA w Łodzi, prawomocnym wyrokiem z dnia 4 grudnia 2020 r., sygn. akt III SA/Łd 430/20, stwierdził nieważność ww. decyzji z uwagi na podpisanie rozstrzygnięcia wydanego w pierwszej instancji przez podmiot nieuprawniony. Jak widać, organ pracę domową jednak odrobił.

Ale po kolei.

Student ubiegał się o przyznanie stypendium socjalnego w roku akad. 2019/2020. Organ nabrał wątpliwości co do faktycznego dochodu w rodzinie studenta. Otóż student powoływał się na samodzielność finansową z uwagi na zawarcie związku małżeńskiego. Dodatkowo zgłosił, że dochód za rok podatkowy 2018 utracił - były to głównie koncerty, na dowód czego przedstawił jedną z umów. Wreszcie zgłosił, że jego żona podjęła pracę w październiku 2019 r., ale jej wynagrodzenie nie powinno być uwzględniane.

W ocenie organu jednak należało uznać, że student ma obowiązek wykazać utratę dochodu, co w realiach tej sprawy oznaczało, że student musi przedstawić wszystkie dokumenty, z których będzie wynikać kwota utraconego dochodu. Organ uznał również, że należało uwzględnić podjęcie pracy przez żonę, z tym zastrzeżeniem, że skoro podjęła pracę w październiku, tj. na początku okresu stypendialnego, to należałoby uwzględnić wynagrodzenie za drugi miesiąc, tj. listopad. Wreszcie organ nabrał wątpliwości co do źródeł utrzymania rodziny, skoro wedle twierdzeń studenta, miał on utracić dochód, a jednocześnie dochód żony nie był jeszcze osiągnięty. Zastosowanie znalazła więc reguła tzw. trzech pytań (art. 88 ust 4-5 PSWiN).

Czytelnikom należy polecić zarówno lekturę wyroku [NSA z dnia 27 lipca 2024 r.](#), jak i wyroku [WSA w Łodzi z dnia 8 września 2022 r.](#) Natomiast warto w tym miejscu odnieść się chociażby do kilku wskazań zawartych w omawianych wyroku NSA.

Po pierwsze, postępowanie w przedmiocie przyznania pomocy materialnej dla studentów normowane jest przepisami uczelnianego regulaminu świadczeń dla studentów. Skoro regulamin zawiera postanowienia odnoszące się m.in. do trybu przyznawania tych świadczeń, ale i sposobu dokumentowania, to student powinien odpowiednio wcześniej przygotować wymagane dokumenty.

Po drugie, inicjatywa dowodowa jest powinnością przede wszystkim wnioskodawcy. To student zgłasza np. utratę i uzyskanie dochodu, to student przedstawia wymagane dokumenty itd.

Po trzecie, jeżeli wniosek będzie niekompletny, to organ zobowiązany jest do podjęcia działania. Chodzi tu o wezwanie do uzupełnienia braków formalnych, ale i art. 50 oraz 79a Kpa.

Po czwarte, o utracie dochodu nie może świadczyć tylko oświadczenie studenta, ale niezbędne jest przedłożenie właściwych dokumentów. Trafnie NSA przyjął, że "ciężar wykazania tej okoliczności spoczywał zaś przede wszystkim na skarżącym, który ostatecznie temu nie podołał". Oświadczenie studenta nie jest dowodem.

Po piąte, w realiach niniejszej sprawy, chybione były wnioski dowodowe w przedmiocie przesłuchania studenta i innych osób, skoro bowiem organ oczekiwał nie tyle zeznań, co konkretnych dokumentów, czyli umów stanowiących podstawę ich realizacji. Tych dokumentów student nie przedstawił, a twierdzenie, że nie był w stanie tego zrobić, nie zasługiwało na aprobatę.

Po szóste, dochód żony z tytułu pracy podjętej w październiku, skoro dochód ten jest osiągany w okresie stypendialnym (zasiłkowym), należało uwzględnić zgodnie z regułą, o której mowa w art. 5 ust. 4b ustawy o świadczeniach rodzinnych. Oznacza to, że do dochodu dolicza się tzw. drugą pensję, której nie dzieli się jednak na 12, a dodaje kwotę miesięcznego wynagrodzenia. Nie ma znaczenia, że na chwilę złożenia wniosku stypendialnego, żona nie posiadała jeszcze dochodu. Organ prawidłowo uwzględnił listopadową wypłatę i odmówił przyznania stypendium od listopada, skoro już w tym miesiącu ta rodzina korzystała z tego wynagrodzenia.

Po siódme, NSA przypomniał, że uprawnienie do stypendium łączy się z dochodem, który powinien być zbliżony do faktycznego dochodu studenta i jego rodziny w okresie zasiłkowym (stypendialnym). Celem jest więc dążenie do ustalenia bieżącej sytuacji wnioskodawcy i jego rodziny.

Po ósme, brak przedłożenia przez studenta zaświadczenia z ośrodka pomocy społecznej o sytuacji dochodowej i majątkowej nie przesądza o odmowie przyznania stypendium. Uwzględniając nowelizację w zakresie art. 88 ust. 4-5 PSWiN, aktualne będzie wskazanie, że niekorzystanie z pomocy społecznej nie oznacza automatycznie niemożności przyznania stypendium.

Po dziewiąte, znaczenia, zarówno pod rządami art. 88 ust. 4-5 PSWiN w brzmieniu obowiązującym na dzień 1 października 2019 r., jak i po nowelizacji, nabierają wyjaśnienia studenta co do źródeł utrzymania. Chodzi o udokumentowanie, a nie uprawdopodobnienie. Dlatego organ nie może poprzestać na oświadczeniu studenta, ale musi domagać się przedłożenia właściwych dokumentów ilustrujących twierdzenia studenta.

Po dziesiąte, NSA krytycznie odniósł się do tłumaczeń studenta, jakoby miał on dotychczas utrzymywać się ze środków zgromadzonych jako prezenty ślubne. NSA zwrócił uwagę, że student nie podał ich wysokości, sposobu wydatkowania oraz momentu, w których się one wyczerpały; nie przedstawił jakiegokolwiek dokumentu, np. potwierdzenia salda rachunku, dowodów rozdysponowania środków pieniężnych, chociaż z art. 88 ust. 5 jednoznacznie wynika, że student ma udokumentować źródła utrzymania rodziny. Tym samym NSA zaaprobował regułę tzw. trzech pytań. Prawidłowo przeprowadzona procedura pozwoli na ocenę, czy student znajduje się w trudnej sytuacji materialnej.

Jednoznacznie pozytywnie należy oceniać wyrok NSA z dnia 27 sierpnia 2024 r. Wskazania zawarte w tym orzeczeniu mogą mieć zastosowanie również w nadchodzącej akcji stypendialnej 2024/2025. Przede wszystkim wypada podkreślić, że jest to wyrok sprawiedliwy.

Pod adresem: <https://pomocmaterialna.pl/ministerstwo/2024/> dostępna jest aktualna oferta bezpłatnych webinarów. Zapraszamy do udziału!

Blog pt. Pomoc materialna dla studentów jest częścią projektu Instytutu Prawa Szkolnictwa Wyższego i Nauki pt. Pomoc materialna dla studentów - kompetentnie i na czas! - II edycja, który decyzją Ministra Nauki został dofinansowany i jest zrealizowany w 2024 roku jako zadanie publiczne w ramach konkursu pn. „Organizowanie i animowanie działań na rzecz Środowiska akademickiego”.

Minister
Nauki

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego
